

Egy ideje borzongva figyelem az OCTOGON Építészetkritikai Műhely munkatársainak verbális ámokfutását a Népszabadságban. Tudom, kinek a pap, kinek a papné kedves, de valahol talán mégis van határa a Budapestet az elmúlt években esztétikai és más értelemben letaroló építmények előtti elájulásnak. Egyik-másik megszólaló építész-kritikus (néhányuk láthatóan hadilábon áll a magyar nyelv elemi szabályaival)

A pengefal két oldala

olyan dicshimnuszokat költött egy-egy újabb tucatplaza születéséről, hogy az ember elgondolkodik: ha ezek tényleg építészek, akkor *Ybl Miklós* vajon mi volt? Elképesztő jelenség, mondhatni kortűnet, hogy a „széptan” tárgyában megjelenő irományok egy egészen más tudományt juttatnak eszembe, inkább kortűnetként értékelhetők, mintsem épész ember véleményeként.

A műhely vezetőjéről, *Bojár Iván Andrásról* ugyanezt nem lehet állítani, mármint hogy nincs íráskészsége és közzétételre érdemes mondanivalója a kortárs építészetről. Legutóbbi dolgozata az Andrassy úti Terror Házáról a napilap szerdai számában nem csak rendesen megfogalmazott műtétel, több is annál. Elsőként vállalkozott a – mostani helyzetben különösen kényes – feladatra, hogy végre szakszerűen és a hasonló rendeltetésű európai emléképületekre is kitekintve mondjon értékelést az épületről. Ízlésbeli különbségekről végképp nem érdemes vitatkozni. Bojár cikke még csak nem is ad rá okot: végre valaki nem öregkori viselkedéséből elboruló tudattal firkál disznóságokat az áldozatok múzeumáról, mint *Eörsi István* tette a februári nyitás előtt. A kritikus korrektül sorra veszi az épület külön-

böző belső és külső részleteit, és tiszteletre méltó szakvéleményt önt szavakba róluk.

Ettől persze még nem született volna jegyzet e helyen. A Terror Házával kapcsolatban ugyanis súlyos politikai kérdéseket is felvet a kormányváltás, miután a terror rendszerének örökösei egy időre megint visszatrúkkózték magukat a hatalomba. Képtelennél képtelenebb ötletek hangzottak el a múzeum jövőjét illetően a tavaszi kampányban. *Kovács László* még azt is kilátásba helyezte, hogy az intézményt átkeresztelik „Megbékélés Házára” (ez esetben másodszorra valósulna meg pragmatikus békekötés a nyilasok és a kommunisták között 1945 után), az államigazgatási szempontból legkényesebb kérdés körül pedig máig sem csillapodnak az indulatok.

Való igaz, az épület homlokzatából kilépő úgynevezett pengefal nem pusztán esztétikai kérdés. Elsősorban hatósági ügy. Különösen kényes a probléma az Andrassy úton, hiszen a világörökségre méltó, szigorú műemléki-városképi védelmet élvező eklektikus palotasor harmonikus látványát vitathatatlanul megzavarja az oda nem illő, brutálisan kiugró ereszalj és függőleges falszalag. Megvallom, évtizedek óta a régmúlt építészeti emlékeinek nyomában járóként, de elkötelezett városvédőként is, magam is elborzadtam e megoldás látványán, és dilemma elé állított a megítélése. Különös paradoxon tehát, hogy éppen Bojár Iván András véleménye kínál alkalmat arra, hogy alapjaiban eltérő nézőpontból, de ugyanazt elmondjam. „Az előtető, meg a sokat korholt pengefal csupán alkalmi hozzáadás egy kompozícióhoz, építészeti értelemben nem örökre szóló megoldások, viszonylag egyszerűen eltávolíthatók, és az eredeti homlokzat egyszer, mikorra a tudás jótékony elvesztése igazi felejtéssé válhat, visszaállítható lesz majd.” Ehhez csak annyit tehetek hozzá: a jelek szerint ez egyelőre nem aktuális.